

כוחם של הלוביסטים בדיוני התקציב יוגבל

הזמן: הפגרות בכנסת ולוחות הזמנים הפוליטיים יאפשרו רק 22 ימים של דיונים על תקציב המדינה. השחקנים: החוק הנורבגי הכניס לבית הנבחרים ח"כים חדשים וחסרי ניסיון שיעמדו מול צבא של 110 לוביסטים שינסו להשפיע עליהם. הפתרון: הגבלת כוחם של הלוביסטים. התוצאה: יו"ר הכנסת יפעל לגיבוש קוד אתי ללוביסטים, השרה להגנת הסביבה אסרה על עובדי משרדה להיפגש עמם והם יופנו לדרגים המקצועיים

צבי זרחיה 23.06.21, 07:00

כינונה של הממשלה החדשה, התפוצצות פרשת הבריאות בה מעורבים יועצי השר יעקב ליצמן ובחירתו של ח"כ מיקי לוי (יש עתיד) ליו"ר הכנסת גרמו לא רק לזעזוע במערכת הפוליטית, אלא גם לנקיטת מהלכים להגבלת פעילות הלוביסטים במשכן ובמשרדי הממשלה. [לאחר ששלשום פורסם כי שר האוצר אביגדור ליברמן](#) הנחה את חברי סיעת ישראל ביתנו שלא להפגש עם לוביסטים, לכלכליסט נודע כי גם השרה להגנת הסביבה, תמר זנדברג מצטרפת למגמה.

קראו עוד בכלכליסט:

- [ליברמן מגביה את החומות ללוביסטים, לפיד חושף עוד בור](#)
- [ליברמן הנחה את חברי סיעתו: לא להיפגש עם לוביסטים](#)
- ["שיח המשילות דחק את הדרג המקצועי ופינה דרך ללוביסטים"](#)

על פי הנחיית זנדברג חברי לשכתה לא יפגשו עם לוביסטים ואת הפניות והבקשות מטעם הלוביסטים יש להעביר לטיפול הדרג המקצועי במשרד. זנדברג ביקשה מהמנכ"לית, גלית כהן, לגבש נהלים ברורים ושקופים בנושא לעובדי המשרד להגנת הסביבה, בהתאם לנהלי משרד האוצר בנושא. הנהלים יגדירו, בין היתר, כי כל פגישה של עובדי המשרד עם לוביסטים תיערך אך ורק בנושא שתואם מראש.

כמו כן, יתבצע רישום פנים-משרדי של הפגישה ותוכנה, בסמוך ככל הניתן למועד הפגישה ולא יאוחר משבועיים. בנוסף, כל ראש אגף ימנה אחראי לתיעוד פגישות עם לוביסטים, אליו יועברו כלל הדיווחים מצד העובדים שבתחום אחריותו. כל התחייבות של עובד כלפי גורמי חוץ תדווח לאחראי וכן לייעוץ המשפטי של המשרד.

המשרד להגנת הסביבה הוא משרד שאליו פונים לוביסטים רבים מתחומי הסביבה, הגז, זיהום האוויר והמים. בין הלקוחות הגדולים ששוכרים לוביסטים בתחום הגנת הסביבה והאנרגיה ניתן למצוא את תאגיד איסוף מיכלי המשקה, גדות מסופים כימיקלים ודור אלון המיוצגים על ידי משרד הלובינג "גורן עמיר"; משק אנרגיה-אנרגיות מתחדשות המיוצג על ידי "ריפבליק"; המועצה האיזורית ים המלח, פז, פד"בית זיקוק אשדוד, פורום חברות הסלולר המיוצגים על ידי "פוליסיו"; חברת "דורעד" אנגריה מיוצגת על ידי "הקבינט"; החברה להגנת

הטבע, מועצה לארץ ישראל יפה ופלאפון המיוצגים על ידי "אימפקט"; איגוד יצרני חמרי מחצבה, האגודה הישראלית של יצרני בטו מובא, ועד עובדי בז", כימיקלים לישראל, שילוני מיחזור אורגני המיוצגים על ידי "גלעד". כל אחד מהלוביסטים הללו יצטרך לפנות לדרג המקצועי במשרד להגנת הסביבה ולא ישירות אל זנדברג או אנשי לשכתה.

הבלתי מרוסנים אבולוציית הפיקוח על הלוביסטים

עד 2008

הלוביסטים פועלים באין מפריע בכנסת

2008

שלי יחימוביץ' וגדעון סער מקדמים את חוק הלוביסטים, המחייב לוביסטים לעמוד תעודת שדלן (בתמונה) ולחשוף את לקוחותיהם

2012

יו"ר הכנסת דאז ראובן ריבלין ממנה ועדה לקביעת קוד אתי ללוביסטים בעקבות תחקיר עובדה על חקיקת חוק האפוד הצהוב

2013

ועדה בראשות פרופ' מרדכי קרמניצר מגישה קוד אתי בנוגע להתנהלות מול לוביסטים. הקוד לא אומץ בשל התפזרות הכנסת לבחירות

2015

ה"מאכער" דני נוימן מסדר פגישות ללקוחות אצל מנכ"ל משרד התחבורה לקידום ענייניהם

סוף 2015

ביוזמת ח"כ דוד ביטן הלוביסטים מחויבים להירשם בכל הופעה בוועדות הכנסת

2016

הגשת "חוק המאכערים" על ידי שלי יחימוביץ' ורועי פולקמן. החוק לא עלה להצבעה בהיעדר רוב

2017

ועדת העבודה מאשרת את חוק המדבקות האדומות לסימון המזון בו השתתפו לוביסטים של חברות המזון

פברואר 2021

היועמ"ש לאוצר אסי מסיג מפרסם נוהל להתנהלות הפקידים מול לוביסטים

יוני 2021

שר האוצר ליברמן אוסר על חברי סיעתו להפגש עם לוביסטים

יו"ר הכנסת מיקי לוי מבקש שהייעוץ המשפטי יסייע לח"כים בניתוח פניות לוביסטים

השרה זנדברג מורה להפנות פניות לוביסטים ללשכתה לדרג המקצועי

היועמ"ש לממשלה טרם פרסם נוהל מחייב להתנהלות מול לוביסטים

זנדברג הלכה בעצם בעקבות שר האוצר ויו"ר ישראל ביתנו אביגדור ליברמן שהינחה שלשום את חברי הכנסת של סיעתו שלא להיפגש עם לוביסטים באופן ישיר, אלא להפנותם למנהל הסיעה בכנסת. המנהל של סיעת ישראל ביתנו הוא רומן גרביץ שמשמש בתפקיד כבר שש שנים. קודם לכן, שימש לוביסט במשרד הלובינג "פוליס" ועל כן, יוכל בקלות להדוף את לחצי הלוביסטים לעבר ח"כ סיעתו.

בפברואר 2021 חשף כלכליסט את הנחיותיו של היועץ המשפטי של משרד האוצר [אסי מסינג להתנהלות מול הלוביסטים](#). לפי הנוהל שהפיץ מסינג פקידי משרד האוצר יחויבו לדווח לממונים עליהם על פגישותיהם עם לוביסטים. הנוהל מחייב את פקידי האוצר להיפגש עם לוביסט רק במידה שהפגישה תואמה מראש, על נושא שהוגדר מראש, ולדון אך ורק בו.

יו"ר הכנסת ח"כ מיקי לוי (יש עתיד) אמר אתמול לכלכליסט כי יבחן לגיבוש קוד אתי להתנהלות הלוביסטים בכנסת. "על חברי הכנסת להכיר את הסוגיות כדי לא לטעות", אמר.

לוי הוסיף כי "נצטרך למצוא פתרון של נגישות של חברי הכנסת ליועץ המשפטי בכנסת כדי לבחון נושאים שלוביסטים מביאים ומגישים אל חברי הכנסת, והן מידת החוקיות שלהם, ומידת החשיבות שלהם". לוי שמכהן בכנסת משנת 2013, והיה אחד מחברי הכנסת הבולטים בוועדת הכספים הוסיף כי "אני עובד אצל הציבור. הציבור הוא ששלח אותנו לכנסת ומחובתנו להגן בראש ובראשונה על האינטרס הציבורי". לוי הודיע כי יבקש לקבוע שהפגישות של חברי הכנסת עם הלוביסטים יהיו רשומות בלוח הפגישות של הח"כ אך לא יפורסמו, למקרה שבעתיד יהיה צורך לבחון את זה.

כוננות חוק ההסדרים

לאחר שנתיים וחצי שבהן הכנסת כמעט לא עבדה בגלל הפגרות ארבע מערכות הבחירות ואי כינון רוב הוועדות בכנסת, יוקמו בשבועיים הקרובים כל ועדות הכנסת. במהלך אוגוסט יניח שר האוצר ליברמן על שולחן הכנסת את הצעת תקציב המדינה לשנים 2021-2022 ואת חוק ההסדרים במשק.

החוק עמוס ברפורמות כלכליות, ויהיה זה חוק ההסדרים הראשון שמחוקק בכנסת מאז מרץ 2018, עת חוקקה הכנסת את חוק התקציב וההסדרים לשנת 2019. לאחר שלוש שנים של בצורת מבקש משרד האוצר להגיש חוק הסדרים רחב ועמוס ברפורמות.

במצב הנוכחי רוב חברי הכנסת הוותיקים שעברו לקואליציה מונו לשרים. המשמעות היא שרוב הח"כים בקואליציה הם ח"כים חדשים (22 מתוך 40 ח"כים בקואליציה), שיידרשו להתמודד בתוך 22 ימי דיונים עם אלפי סעיפים ועשרות רפורמות. מצב שכזה יוצר כר נוח ללוביסטים לנסות "ללמד" ולהשפיע על חברי הכנסת לטובת שולחיהם.

בשיתוף שורת הרווח

הקואליציה החדשה מונה 61 חברי כנסת, מתוכם 27 שרים וששה סגני שרים שימונו בקרוב. לאחר כניסתם בשבוע שעבר של 13 ח"כים חדשים בעקבות החוק הנורבגי, המאפשר לשר

ולסגן שר להתפטר מהכנסת, יש בקואליציה 40 חברי כנסת מול 59 ח"כים מהאופוזיציה. בקואליציה שואפים לחוקק בקרוב חוק שיגדיל ב־12 את מספר הח"כים שיכנסו לכנסת במקום השרים וסגני השרים שיתפטרו. עם מינוי סגני השרים יהיו 99 ח"כים מול 110 לוביסטים — יותר מלוביסט אחד לכל חבר כנסת.